

УДК 323.21

DOI <https://doi.org/10.30970/2307-1664.2019.26.23>

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ РАД

Анна Сімонян

*Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
кафедра політології та міжнародних відносин
пр. Центральний, 59-а, 93400, м. Северодонецьк, Луганська область, Україна*

Стаття присвячена аналізу світового досвіду організації діяльності громадських консультативно-дорадчих органів на прикладі Сполучених Штатів Америки, Данії, Естонії, Швеції, Франції, Бразилії, Болівії та Російської Федерації. Громадські ради визначаються одним із головних інструментів взаємодії та кооперації між інститутами громадянського суспільства та владою. За допомогою таких структур громадськість має змогу реалізовувати власні законні інтереси й здійснювати незалежний суспільний контроль за діяльністю органів державної влади.

Громадські ради при органах державної влади відіграють значну суспільну роль, оскільки виконують низку соціально важливих функцій, наприклад, функції соціального ініціювання, соціального захисту, соціального лобіювання, громадської експертизи, «медійного майданчика» тощо. Водночас актуальним залишається питання комплексного вивчення реальних та потенційних можливостей впливу громадських рад на сучасні українські політичні процеси та політичну систему в цілому, зокрема на розвиток демократії та інститутів громадянського суспільства. Ця проблема зумовила необхідність дослідити світову практику залучення представників інститутів громадянського суспільства до формування та реалізації державної політики.

У більшості країн громадськість бере активну участь в управлінні державними справами за допомогою громадських консультативно-дорадчих структур, які функціонують при органах державної влади. У кожній із проаналізованих країн діяльність консультативно-дорадчих органів має свою специфіку, зумовлену особливостями державного устрою, політичної системи й культури та рівнем розвитку громадянського суспільства й демократії. Було розглянуто функціонування громадських консультативно-дорадчих органів у політичних системах різних країн світу, зокрема, їхній правовий статус, сферу діяльності, компетентність та функції, порядок формування, особливості складу членів ради, фінансування діяльності, ступінь можливого впливу на державні органи тощо.

Результати дослідження будуть використані для розробки системи рекомендацій щодо покращення ефективності діяльності громадських рад у політичній системі України.

Ключові слова: громадські ради, інститути громадянського суспільства, консультативно-дорадчі органи, громадянське суспільство, органи державної влади, політична система.

Одним із найважливіших факторів розвитку громадянського суспільства та демократії в Україні є стала й ефективна взаємодія держави з інститутами громадянського суспільства, що, зокрема, передбачає активне залучення представників громадськості до формування та реалізації державної політики. Одним з інструментів взаємодії й кооперації між інститутами громадянського суспільства та влади є громадські ради, за допомогою яких громадськість має змогу реалізовувати власні законні інтереси й здійснювати незалежний суспільний контроль за діяльністю органів державної влади.

У сучасному українському правничому дискурсі громадська рада визначається як тимчасовий консультативно-дорадчий орган при органі центральної або місцевої влади, метою утворення якого є сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації дер-

жавної та/або регіональної політики. Громадські ради сприяють реалізації права громадян на участь в управлінні державними справами, а також врахуванню громадської думки під час формування та реалізації державної політики органом виконавчої влади; залучають заінтересовані сторони до консультацій з громадськістю, готують експертні висновки та пропозиції, аналітичні матеріали, які стосуються формування та реалізації державної та/або регіональної політики, а також проводять громадський моніторинг діяльності органу виконавчої влади [1].

Громадські ради при органах державної влади відіграють значну для демократичного суспільства роль, оскільки мають низку соціально важливих функцій. Завдяки громадським радам:

- громадськість може ініціювати прийняття нових актів чи внесення необхідних змін у чинні акти (функція соціального ініціювання);
- громадськість має змогу захисту від прийняття актів, які їй шкодять (функція соціального захисту);
- забезпечується повнота представлення та врахування інтересів різних категорій громадян (функція соціального лобіювання);
- відбувається оцінка дій та актів органів влади (функція громадської експертизи);
- вирішуються різноманітні соціальні конфлікти (функція «медійного майданчика») [2].

Саме провідна роль громадських рад у становленні та розвитку українського громадянського суспільства та демократії зумовлює науковий інтерес дослідників до цієї теми. Актуальним залишається питання комплексного вивчення реальних та потенційних можливостей впливу громадських рад на сучасні українські політичні процеси та політичну систему в цілому, зокрема, на розвиток інститутів громадянського суспільства. Проблема функціонування громадських рад при органах державної влади знайшла відображення у численних роботах таких українських дослідників, як Т. Андрійчук, О. Бабінова, В. Биковець, Т. Березовець, К. Вінцункевич, В. Дзюндзюк, А. Дідух, Г. Задорожний, В. Коструба, О. Курочкіна, П. Манжола, В. Мартиненко, К. Меркотан, А. Мішин, Л. Муркович, Н. Романова, О. Сушинський, А. Ткачук, Л. Усаченко, Ю. Шайгородський, Г. Щедрова, О. Ярошенко тощо.

Громадські ради як інституціалізована форма громадянського суспільства стали значущим елементом механізмів діяльності органів державної влади та фактором впливу на стан української демократії. Водночас надмірна законодавча зарегульованість, бюрократизація та поява додаткових перешкод для діяльності призвели до того, що громадські ради як консультативно-дорадчі органи стали менш ефективно і регулярно генерувати пропозиції до органів державної влади, що підриває довіру суспільства до них та негативно висвітлюється засобами масової інформації (навішування ярлика «кишенькового», «керованого» органу).

Актуальність наукового вивчення функціонування громадських рад та їхній визначний вплив на українські соціальні й політичні реалії зумовлюють необхідність дослідження світової практики залучення представників інститутів громадянського суспільства до формування та реалізації державної політики. Опрацьований світовий досвід стане підґрунтям для імплементації кращих моделей роботи консультативно-дорадчих органів до українських реалій. Результати й висновки такого аналізу допоможуть сформулювати конкретні рекомендації для покращення ефективності діяльності громадських рад.

Громадські ради як механізм залучення громадськості до формування та реалізації державної політики у тій чи іншій формі існують у більшості країн світу. Диференційними ознаками таких органів є мета створення та діяльності, ступінь впливу на рішення влади

та характер взаємодії з нею, інституційні особливості тощо. Розглянемо особливості діяльності громадських організацій у різних державах світу.

Сполучені Штати Америки. Інститут громадських рад у США представлений громадськими консультативними радами (громадські консультативні комісії), серед яких існують як невеликі неформальні спеціалізовані ради, так і великі офіційні й постійно діючі недержавні об'єднання. Серед головних функцій таких організацій можна виокремити: 1) інформування громадськості, представників промисловості й бізнесу, недержавних організацій щодо певних проблем громади, регіону, штату чи країни; 2) нагляд за діяльністю та контроль ефективності роботи громадських служб; 3) глибинне вивчення наявних проблем; 4) забезпечення зв'язку між громадськістю та органами влади; 5) привнесення широкого спектра думок у процес прийняття рішень; 6) допомога у вирішенні конфліктів; 7) навчання й підготовка нових лідерів [3, с. 9].

Громадські консультативні ради бувають місцевими, регіональними та федеральними. На рівні міста та регіону, громадські консультативні ради призначаються громадою та муніципалітетом для надання консультативної допомоги місцевим законодавчим органам. Зазвичай постійно діючими є консультативні ради з питань освіти, транспорту, громадської безпеки тощо. Водночас деякі місцеві громадські консультативні ради утворюються тимчасово для розв'язання певної проблеми громади. Іноді консультативні ради (комісії) за рішенням місцевої влади можуть отримати офіційний статус. Органи місцевої або регіональної влади забезпечують функціонування таких консультативних рад, визначають їхню структуру та коло питань для консультативної діяльності. Попри такі умови, управління діяльністю рад залежить від членів місцевих громад, а не від органів влади, такі консультативні органи мають незалежну позицію [3, с. 9–10]. Як приклади успішного досвіду функціонування громадських консультативно-дорадчих органів на місцевому та регіональному рівні можна назвати діяльність Ради штату Техас щодо відхилення у розвитку (Texas Council For Developmental Disabilities), Пріоритетної ради Дейтона та схожі ради у Денвері, Індіанополісі, Ричмонді, Сан-Антоніо тощо [4, с. 73].

Федеральні громадські консультативні ради за структурою та функціонуванням не відрізняються від місцевих чи регіональних. Особливістю таких рад є здійснення консультування щодо політики, проблем, проектів, які зачіпають інтереси громадян усієї країни. Наприклад, Національна рада з питань вугільної промисловості при Департаменті енергетики, Консультативний комітет з інформації про водні ресурси при Департаменті національних ресурсів, Консультативний комітет з міжнародної економічної політики при Державному департаменті США тощо. До складу федеральних громадських консультативних рад входять юристи, представники бізнесових та наукових кіл США, державної влади та місцевого самоврядування, різних організацій, зокрема профспілок, захисту довкілля тощо. Призначення на посади в таких радах здійснюється секретарями профільних державних департаментів. Членів офіційних громадських консультативних рад будь-якого рівня призначають органи влади. Серед основних вимог до кандидатів у члени таких рад є відповідна кваліфікація, знання, інтереси тощо. Громадські консультативні ради є головними організаціями, які забезпечують права та повноваження громадян впливати на життя своєї громади та країни, вони слугують каналом інформування та зворотного зв'язку з громадами [3, с. 9–10].

У США початок діяльності громадських консультативно-дорадчих органів пов'язують з моментом виникнення самої держави: «Громадські консультативні комітети відігравали важливу роль у створенні програм та формуванні політики федерального уряду вже у перші дні існування Республіки. З часів, коли президент Джордж Вашингтон звернувся

до такого комітету за порадою під час Повстання Віскі 1794 року, діяльність консультативних комітетів набула вражаючої масштабності та різноманітності» [3, с. 15].

Таким чином, в США інститут громадських рад є надзвичайно розвиненим, про що свідчать різноманітність типів і видів чинних громадських рад, значущим та впливовим, оскільки саме завдяки йому громадяни реалізують можливість впливати на суспільне життя громади та країни.

Країни Європейського Союзу. Європейський соціально-економічний комітет розробив систему критеріїв для громадських організацій, які можуть бути залучені до співпраці для проведення суспільного діалогу з органами державної влади. Серед таких вимог, наприклад, постійне представництво на рівні Європейської Співдружності; надання прямого доступу до результатів діяльності експертів організації та участь у консультаціях; наявність спільних з європейською спільнотою інтересів; існування органу, визнаного країнами – членами ЄС представником окремих інтересів; функціонування членських організацій у більшості країн – членів ЄС; підзвітність перед членами організації; наявність повноважень проводити діяльність на рівні ЄС; незалежність і виборність; прозорість роботи, зокрема щодо фінансування та ухвалення рішень [5, с. 84].

У Данії консультативно-дорадчі органи мають інформаційні та консультативні повноваження, забезпечують діалог між громадськістю та органами влади. Члени таких організацій зазвичай призначаються [6, с. 25]. Наприклад, данська Рада з питань інвалідності складається з 14 членів, призначених Міністром Соціальних Справ: 7 з них призначаються за рекомендацією Данської Ради Організації Інвалідів, інші 7 рекомендуються Асоціацією Рад Графств Данії, Національною Асоціацією Місцевої Влади Данії, містом Копенгаген і місцевою владою Фредеріксберга, міністрами Освіти, Охорони Здоров'я, Праці, а також Соціальних справ [7, с. 23].

В Естонії функціонує Єдина комісія уряду та представників об'єднань громадян, метою діяльності якої є підготовка, виконання та оцінювання результатів реалізації Концепції розвитку громадянського суспільства. Пропозиції, які надходять, зазначена комісія розглядає, оцінює та надсилає державним органам влади та іншим установам, які компетентні в певному питанні. Також комісія готує інформаційно-просвітницькі матеріали для обговорення в суспільстві. Склад цієї комісії затверджується урядом, головою в ній призначається Міністр внутрішніх справ, а Міністерство внутрішніх справ координує роботу комісії загалом. Співголовами спеціально утворених робочих груп комісії є працівники Міністерства внутрішніх справ спільно з представниками громадськості. Оцінку діяльності комісії надає уряд, який розглядає її звіти про виконану роботу [5, с. 81].

У Швеції вплив громадськості на формування та реалізацію державної політики відбувається за допомогою громадських комітетів і регулярного процесу консультацій з державними установами. Такі консультативно-дорадчі органи впливають на процес законотворення на ранній стадії шляхом надання висновків щодо цих законів. Окрім цього, основними інструментами впливу на державну політику залишаються мобілізація громадської думки та преси.

Визначною рисою політичної системи Швеції є високий ступінь залучення громадян до формування державної політики, громадськість інтегрована в політико-адміністративну структуру держави. Унікально, що держава, формою правління якої є конституційна монархія, стає каталізатором підвищення активності громадян та інститутів громадянського суспільства. У країні налічується близько 200 тисяч громадських об'єднань, а 48% населення є членами громадських організацій [8]. Активність громадян стала передумовою прийняття законопроектів, реформування, функціонування державних структур, економі-

ки тощо. Здебільшого громадські організації у Швеції є квазідержавними, тобто підпадають під публічне право та фінансуються переважно державою чи органами соціального забезпечення відповідно до принципу субсидіарності. Внески громадян незначні, як і величина пожертвувань [9].

Швеція, як і Норвегія та Нідерланди, належала до групи країн, які надавали досить великий відсоток від загального бюджету розвитку громадського суспільства. Досліджуючи взаємодію між громадськими комітетами та державними органами, ми дійшли висновку, що вони мають партнерський характер. Залучення громадськості до важливих соціальних проєктів, з одного боку, призводить до великих витрат, з іншого боку – це спосіб значного підвищення ефективності громадського сектору. Позитивною практикою є видача грантів консультативним органам на реалізацію соціально важливих проєктів. Гранти надаються через центральні державні установи або міністерства чи інші державні органи. У Швеції зазвичай грантодавцями є державні міністерства та аналогічні державні установи, а також органи місцевого самоврядування.

Як приклад консультативно-дорадчого органу у Швеції можна навести діяльність Комітету майбутнього, до складу якого входять представники дев'яти громадських авторитетних об'єднань. Цей комітет функціонує як парламентський орган, який визначає напрями технологічного розвитку держави та його соціальні наслідки, опрацьовує питання щодо факторів та моделей майбутнього розвитку, проводить аналіз державних й урядових програм, створює спільні ради парламентарів і вчених та підтримує тісні контакти з парламентами, науковими й виробничими, політичними та громадськими організаціями країн світу [10].

Важливим є також і вплив громадських комітетів на формування зовнішньої політики країни. Скандинавські політологи І. Фаурбі, Н. Андрен і К. Вальбек вважають, що, розглядаючи проблеми організації зовнішньополітичного процесу у Швеції, можна виділяти два основні канали впливу громадськості на цей процес. По-перше, це «кількісний (або демократичний) канал» впливу, під яким розуміється ланцюг зв'язків: виборці – партії – парламент – прем'єр-міністр. По-друге, «корпоративний канал»: учасники організацій «груп інтересів» – державні чиновники (бюрократія) – уряд. Саме громадськість визначає зовнішньополітичні пріоритети держави. Отже, більша частина громадських комітетів є ізоляціоністськими та підтримують «позаблокованість та нейтралітет» [11, с. 54].

У Франції створення та функціонування Економічної й Соціальної Ради, консультативного органу при органах державної влади, передбачено Конституцією. Мета Ради – сприяння співпраці між представниками різних професійних категорій та забезпечення їхньої участі в соціальній та економічній політиці уряду. Економічна і Соціальна Рада складається з 230 представників 14 соціальних і професійних груп, яких призначають на 5 років уряд і відповідні соціальні й професійні групи [12, с. 168].

Отже, в ЄС інститут громадських рад інтегрований у політико-адміністративну структуру держави та має велику вагу у суспільно-політичному житті громадян країн-членів. Громадські ради беруть участь не лише у консультативних і дорадчих процесах, експертно-аналітичній діяльності, а й впливають на законотворення й формування державної політики. Високий рівень розвитку інституту громадських рад зумовлений партнерськими взаєминами з органами державної влади, підтримкою держави (подекуди й фінансовою), а також громадською свідомістю суспільства цих країн.

Країни Латинської Америки. Громадські ради в Бразилії формуються шляхом виборів їхніх членів. Кожен територіальний округ висуває кандидата, завдяки чому до складу громадського консультативно-дорадчого органу входять представники усіх окру-

гів. Також до складу ради входить кілька членів від муніципальних органів влади (проте без права голосу) та кілька членів від профспілки муніципальних службовців. Такі ради фінансуються коштом органу виконавчої або муніципальної влади, який утворив їх або сприяв утворенню [6, с. 25]. Найвідомішою подібною радою є Рада з участі у бюджеті Порто-Алегрі (місто в Бразилії, столиця штату Ріу-Гранді-ду-Сул), яка займається розподіленням коштів місцевого муніципалітету.

У Болівії рішення деяких консультативно-дорадчих органів є обов'язковими для виконання, наприклад Наглядового комітету Болівії. Якщо комітет не погоджується з використанням муніципальних ресурсів, то влада зобов'язана знайти інші варіанти, які здатні врегулювати ситуацію або заявити про свою неспроможність це зробити в інший спосіб [6, с. 24–25].

Визначальною рисою громадських рад проаналізованих країн Латинської Америки є їхня гранична незалежність від влади (зокрема, в аспекті формування та діяльності), у деяких випадках – обов'язковість їхніх рішень для органів державної влади.

Російська Федерація. У 2005 році в Росії був утворений федеральний консультативний колегіальний орган – Громадська палата Російської Федерації, метою створення якого є забезпечення взаємодії громадян з федеральними органами державної влади, органами влади суб'єктів Російської Федерації та з органами місцевого самоврядування. Завдання Громадської палати – захист прав і свобод громадян та громадських організацій, врахування їхніх інтересів під час формування та реалізації державної політики, а також здійснення громадського контролю за діяльністю державних органів виконавчої влади. До складу Громадської палати входить 126 осіб: 3 особи – найвизначніші представники громадськості, призначені Президентом Російської Федерації, 42 особи – представники громадських об'єднань, обрані попередніми трьома представниками, решта членів палати – представляють регіональні й міжрегіональні організації. Забезпечує діяльність Громадської палати – апарат, який є державною установою [6, с. 26–27].

У сучасній Російській Федерації консультативно-дорадчі органи існують при багатьох федеральних і регіональних органах державної влади, проте експерти наголошують, що майже усіх із них не можна віднести до категорії громадських (міжвідомчий характер, до складу входять лише чиновники або експерти, контролюються владою) [13, с. 175]. Такі російські квазігромадські ради дослідники називають «привладними» громадськими органами, діяльність яких цілковито залежить від державної влади. Громадську палату Російської Федерації визначають як «імітацію громадянського суспільства», яка не здатна представляти й лобювати перед владою важливі громадські інтереси [13, с. 176].

Отже, можна констатувати формальне існування інституту громадських рад у Російській Федерації, однак на практиці їх можна кваліфікувати як провладні квазігромадські утворення, які влада використовує для контролю за громадським суспільством.

Таким чином, здійснений аналіз особливостей діяльності громадських консультативно-дорадчих організацій різних країн світу (США, Швеції, Данії, Естонії, Франції, Бразилії, Болівії, Росії) дає змогу узагальнити та систематизувати світовий досвід організації діяльності громадських рад.

У більшості країн громадськість бере активну участь в управлінні державними справами через громадські консультативно-дорадчі структури при органах державної влади. У кожній з проаналізованих країн робота консультативно-дорадчих органів має свою специфіку, оскільки суттєво залежить від принципів державного устрою, особливостей політичної системи й культури, рівня розвитку громадянського суспільства та демократії.

Консультативно-дорадчі органи можуть мати вузьку сферу діяльності (галузеві, вузькоспеціалізовані, – наприклад, Данська Рада з питань інвалідності) або широку (універсальні; наприклад Економічна й Соціальна Рада у Франції).

Правовий статус проаналізованих консультативно-дорадчих органів варіюється залежно від країни та суспільно-політичного контексту. Дається в знаки дифузність правового й смислового кордону між громадськими органами публічного управління (формалізована участь інститутів громадського суспільства у формуванні та реалізації державної влади) та консультативно-дорадчим складником державних (муніципальних) органів влади (зазвичай громадські консультативні органи утворюються та функціонують при органах влади або окремих посадовцях та вписані в систему організації публічної влади). Громадські консультативно-дорадчі органи можуть бути утворені органами державної (регіональної, місцевої) влади, посадовцями; а також можуть бути автономними: утворюються відповідно до певних нормативних актів (наприклад, утворення й діяльність Економічної й Соціальної Ради у Франції передбачені Конституцією).

Громадські консультативно-дорадчі органи в проаналізованих країнах мають різний спектр компетенцій та функцій. Наприклад, такі громадські утворення займаються консультуванням органів влади щодо їхньої публічної політики, виконують дорадчі функції, мобілізують певні соціальні групи та забезпечують їхню участь у реалізації офіційної політики, доносять до органів влади інтереси та думки громадськості, здійснюють громадський контроль за діяльністю влади, стежать за дотриманням прав і свобод суспільства тощо. Таким чином, діяльність усіх громадських рад можна зобразити на лінійній системі координат між точками «інструмент впливу громадськості на публічну політику» (Громадська палата в Російській Федерації) та «інструмент реалізації органами влади публічної політики» (Рада з участі у бюджеті Порто-Алегрі).

Важливим параметром аналізу діяльності громадських рад є ступінь їхнього впливу на державні органи. Більшість громадських дорадчих органів мають консультативний характер рішень (Пріоритетна Рада Дейтона), однак рішення деяких консультативно-громадських рад мають обов'язковий характер для державних органів (Наглядний комітет Болівії).

Безумовно, заслуговує на увагу й варіативність порядку формування складу громадських рад, до складу яких можуть входити представники всіх референтних соціальних груп (місцева громадська рада Індіанополісу) або лише спеціальних груп (наприклад, до Ради штату Техас щодо відхилення у розвитку можуть входити особи, які безпосередньо пов'язані з хворобою: лікарі, дослідники, батьки та родичі осіб із захворюванням тощо). Разом з тим члени громадських консультативно-дорадчих органів можуть обиратися (Пріоритетна Рада Дейтона), бути призначеними державним органом (Консультативний комітет з міжнародної економічної політики при Державному департаменті США), або ж формування складу відбувається за змішаною системою (Рада з участі у бюджеті Порто-Алегрі).

Характерним маркером у взаєминах консультативно-дорадчих органів з державними є співвідношення представників влади та громадськості у складі громадської ради. Наприклад, Рада з участі у бюджеті Порто-Алегрі складається переважно з представників громадськості, лише 2 представники, позбавлені права голосу, призначаються владою. Водночас Апарат Громадської палати Російської Федерації, який є ключовим центром організації усіх аспектів діяльності цієї громадської ради, є державною установою, у якій працюють чиновники, а керівний склад Апарату призначається розпорядженням уряду.

Засади фінансування діяльності громадських рад також різняться від країни до країни. Зазвичай більшість громадських консультативно-дорадчих органів фінансуються коштом утворювального органу влади або органу, з яким пов'язана їхня діяльність. Зазви-

чай члени громадських рад працюють на безоплатній основі (іноді з покриттям витрат на таку діяльність), проте в Економічній і Соціальній Раді Франції, до прикладу, призначені державою експерти не-чиновники отримують компенсацію за свою діяльність.

Таким чином, здійснений аналіз світового досвіду організації діяльності громадських консультативно-дорадчих органів надалі дозволить розробити систему рекомендацій для покращення умов та ефективності роботи громадських рад в Україні.

Список використаної літератури

1. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF> (дата звернення: 20.08.2019).
2. Крупник А.С. Громадські ради. *Енциклопедія державного управління : у 8 т.* Київ : НАДУ, 2011. Т. 1 : Теорія державного управління. С. 116. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vydanniy/902a288d-d8fc-42de-b917-9ebd85e716cb.pdf (дата звернення: 20.08.2019).
3. Громадські консультативні ради. Досвід США. *Вісник громадських рад.* 2011. 1 липня. (№ 1). С. 9–10.
4. Андрійчук Т. Громадські ради як інструмент участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. *Політ. менеджмент.* 2011. № 3. С. 71–79.
5. Комунікація : демократичні стандарти в роботі органів державної влади / За заг. ред. к.н. держ. упр. Н.К. Дніпренко. Київ : Вістка, 2008. 164 с.
6. Влада і суспільство : діалог через громадські ради : монографія / за заг. ред. Шайгородського Ю.Ж. Київ, 2011. 147 с.
7. Общественные советы в Беларуси : правовое регулирование и практика / авт. исслед. О. Смолянко, Ю. Чаусов. Минск : Медисонт, 2011. 64 с.
8. Розвинене громадянське суспільство як основа демократії. Досвід Швейцарії – уроки для України. *Громадський простір.* 2015. URL: <https://www.prostir.ua/?focus=rozvynenehromadyanske-suspilstvo-yak-osnova-demokratiji-dosvid-shvejtsariji-uroku-dlyaukrajinu> (дата звернення: 20.08.2019).
9. Усаченко Л.М. Зарубіжний досвід неурядових організацій: функціональні моделі. 2014. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10ulmofm.pdf> (дата звернення: 20.08.2019).
10. Future Challenges Facing Sweden – Final Report of the Commission on the Future of Sweden. *Commission on the Future.* 2013. URL: <https://www.regeringen.se/contentassets/389793d478de411fbc83d8f512cb5013/future-challenges-for-sweden--final-report-of-the-commission-on-the-future-of-sweden> (дата звернення: 20.08.2019).
11. Божко С.О. Організаційні основи зовнішньої політики Швеції. *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* 2010. № 93. С. 51–57.
12. Руденко В. Консультативные общественные советы: особенности организации и деятельности. *Государство и гражданское общество: практика эффективного взаимодействия. Международный опыт* : сб. ст. и док. / сост. Е.Б. Тонкачёва, Г.Б. Черепок. Минск : ФУАинформ, 2009. С. 162–173.
13. Шенберг М. Общественные структуры при органах власти. *Государство и гражданское общество: практика эффективного взаимодействия. Международный опыт* : сб. ст. и док. / сост. Е.Б. Тонкачёва, Г.Б. Черепок. Минск : ФУАинформ, 2009. С. 174–182.

WORLD EXPERIENCE IN THE ORGANIZATION OF PUBLIC COUNCILS ACTIVITIES

Anna Simonian

*Volodymyr Dahl East Ukrainian National University,
Educational and Scientific Institute of International Relations,
Department of Political Studies and International Relations
Central Ave., 59-a, 93400, Severodonetsk, Luhansk region, Ukraine*

The article is devoted to the analysis of the world experience in the organization of public advisory bodies activities in the case of the United States of America, Denmark, Estonia, Sweden, France, Brazil, Bolivia and the Russian Federation. Public councils are defined as one of the main instrument in the interaction and cooperation between civil society institutions and government. Using such structures, the general public can exercise their legitimate interests and implement independent public control over the activities of public authorities.

It is mentioned, that public councils under public authorities play a significant role as they perform many socially important functions. For example, there are functions of social initiation, social protection, social lobbying, public expertise and media. At the same time, the issue of a comprehensive study of the real and potential impact of public councils on contemporary Ukrainian political processes and the political system as a whole, in particular on the development of democracy and civil society institutions, remains relevant. This issue led to the need to observe the world experience involving representatives of civil society institutions in the formation and implementation of public policy.

The general public of most countries takes an active part in the management of public affairs via public advisory structures functioning under public authorities. In each of the countries analyzed, the activities of the advisory bodies have some specificity, due to the peculiarities of the state system, political and cultural systems, the level of civil society and democracy development. The functioning of public advisory bodies in the political systems of different countries was considered, in particular, their legal status, area of activity, competence and functions, the procedure for the formation, peculiarities of the council members, funding, the level of possible influence on public authorities, etc.

The results of the study will be used to develop a system of recommendations for improving the effectiveness of public councils in Ukraine's political system.

Key words: public councils, civil society institutions, advisory bodies, civil society, public authorities, political system.